

04.02.2013

Ammattikorkeakoulut

Viite

Asia **Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauk käytänteet sopimuskauden 2013–2016 aikana ja toimintaa koskeva raportointi**

Ammattikorkeakoulu-uudistus ja toimilupakierros

Sopimuskauden 2013–2016 aikana toteutetaan ammattikorkeakoulu-uudistus. Hallitusohjelman mukaisesti ammattikorkeakoulujen rahoitusta ja hallintoa koskeva lainsäädäntö uudistetaan vauhdittamaan ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistumista sekä toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamista.

Uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan korostaen toiminnan laatua ja vaikuttavuutta. Lisäksi ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille myönnettävän perusrahoituksen määräytymisperusteet uudistetaan ottaen huomioon ammattikorkeakoulujen koko lakisääteinen toiminta laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaen.

Uudistuksen toisessa vaiheessa vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle ja ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä. Toinen vaihe kytkeytyy yleisen valtiosuusuudistuksen aikatauluun.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetaan helmikuussa 2013.

Ammattikorkeakoulun toimiluvan myöntämisperusteita ehdotetaan uudistettaviksi ja nykyisten toimilupien voimassaolo ehdotetaan päättymään 1 päivästä tammikuuta 2014. Uusien toimilupien myöntämisessä korostuisivat koulutustarpeen lisäksi toiminnan laatuun, vaikuttavuuteen ja tehokkuuteen liittyvät näkökohdat. Ammattikorkeakoulujen koulutustehtävää koskeva sääntely ehdotetaan uudistettavaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemistä koulutusohjelmapäätöksistä luovuttaisiin. Toimiluvissa määrättäisiin jatkossa siitä, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä kukin ammattikorkeakoulu antaa. Valtioneuvosto voisi toimiluvassa lisäksi myöntää oikeuden järjestää ammatillista opettajankoulutusta.

Toimiluvan saajalla tulisi olla pitkän tähtäimen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululain mukaisten tehtävien eli korkeakouluopetuksen, soveltavan

tutkimus- ja kehitystyön sekä taiteellisen toiminnan asianmukaiseen ja kansainvälisesti korkeatasoiseen järjestämiseen ja harjoittamiseen laadukkaasti ja tuloksellisesti. Ammattikorkeakoulun tulisi myös olla riittävän suuri koulutustarpeeseen suhteutettuna, ja koulutus tulisi järjestää opetuksen kannalta tarkoituksenmukaisissa ryhmissä, jotta saadaan varmistettua riittävä resurssipohja sekä opetukseen että tutkimus- ja kehitystoimintaan. Määrällisten toimilupakriteerien asettamista ei ole pidetty perusteltuna. Toimilupien myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Toimilupahakemuksessa tulee olla riittävät tiedot toimiluvan hakijasta sekä siitä, millä perusteella ammattikorkeakoululain mukaisia tehtäviä haetaan. Toimiluvan hakemisesta ja toimilupahakemuksen liitteistä on tarkoitus säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Toimilupahakemusten käsittely ja arviointi tapahtuu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Valtioneuvosto tekee toimilupia koskevat päätökset opetus- ja kulttuuriministeriön esityksen pohjalta vuoden 2013 loppuun mennessä. Valtioneuvoston toimilupapäätökset perustuvat kokonaisharkintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa tarkemman ohjeistuksen toimilupien hakemisesta maaliskuun 2013 loppuun mennessä. Toimilupien hakemista käsitellään myös korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon kevätseminaarissa, joka pidetään Laurea-ammattikorkeakoulun Leppävaaran yksikössä Espoossa 4.4.2013.

Ohjaus- ja palautemenettely

Palautemenettely perustuu ammattikorkeakoululain (351/2003) 8 §:n mukaiseen tavoitteiden seurantaan ja arviointiin. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on vastuu hallinnonalansa ohjauksesta ja valvonnasta. Korkeakouluilla on vastaavasti tilivelvollisuus toiminnastaan ja voimavarojen tavoitteiden mukaisesta käytöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen osana ammattikorkeakouluille annetaan pääsääntöisesti kirjallinen palaute niinä vuosina, jolloin ei käydä sopimusneuvotteluja tai tehdä ohjaukseen liittyviä ammattikorkeakouluvierailuja. Seuraavat sopimusneuvottelut käydään vuonna 2016 koskien kautta 2017–2020.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa seuraavan kirjallisen palautteensa ammattikorkeakouluille vuonna 2015. Ministeriö seuraa palautteessa erityisesti valtakunnallisen korkeakoulu- ja tiedepolitiikan ja korkeakoulujen kanssa sovittujen tavoitteiden toteutumista. Vuosittain ammattikorkeakoulut saavat käyttönsä tavoitteiden toteumaraportin ja tilastoaineistoa korkeakoulun asemoitumisesta valtakunnallisessa korkeakoulukokonaisuudessa.

Ministeriö aloittaa vuonna 2014 ammattikorkeakouluvierailut, joiden tavoitteena on lisätä ministeriön tietämystä korkeakoulukentästä sekä yksittäisen korkeakoulun ja sen toimialueen erityishaasteista, tukea korkeakoulua ja sen johtoa strategisessa kehittämisessä, lisätä korkeakouluyhteisön tietämystä korkeakoulukentän toimintaympäristön muutoksista ja selkeyttää korkeakouluyhteisön näkymää korkeakoulun kehityssuunnasta sekä sitouttaa korkeakouluyhteisö korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Ministeriön tarkoituksena on jatkaa 1-2 kertaa vuodessa ennalta määriteltyyn strategiseen teemaan liittyviä tapaamisia ammattikorkeakoulujen ylläpitäjien hallitusten puheenjohtajien ja ministeriön välillä.

Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon syksyn seminaari pidetään 27.–28.11.2013 Oulun yliopistossa.

Rahoitus

Hallitus on aiemmin päättänyt valtion rahoitusta koskevista sopeuttamistoimenpiteistä, jotka on otettu huomioon lokakuun 2011 ja huhtikuun 2012 kehyspäätöksissä. Hallitusohjelmaan ja valtionalouden kehyspäätöksiin sisältyy 62 miljoonan euron menosäästö ammattikorkeakoulujen valtion rahoituksessa, mikä merkitsee kuntaosuus huomioiden yhteensä vajaan 150 miljoonan menosäästöä vuoteen 2015 mennessä. Tämä edellyttää voimakkaita, strategisesti oikein kohdennettuja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä ja toiminnan tehostamista. Ammattikorkeakoulujen rahoitusta koskevat vähennykset toteutetaan aloituspaikkoja vähentämällä sekä yksikköhintaleikkauksilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee perusrahoitusta koskevat päätökset vuosittain valtioneuvoston tekemien valtionalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden puitteissa.

Hallitus arvioi puoliväli-istunnossaan julkisen talouden kestävyttä ja sen vakauttamiseksi mahdollisesti tarvittavia lisätoimenpiteitä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lähettää helmikuun 2013 loppuun mennessä ammattikorkeakoulukohtaisen arvion perusrahoitukseksi vuosia 2014–2017 koskien. Arvio pohjautuu vuonna 2014 käyttöön otettavaksi ehdotettuun rahoitusmalliin ja mallin rahoitustekijöiden viimeisimpiin saatavilla oleviin tilastotietoihin.

Hankerahoitus vuosina 2014–2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ammattikorkeakoulut ovat sopineet hankerahoituksen kohdentamisesta vuodelle 2013 osana ammattikorkeakoulujen sopimuksia kaudelle 2013–2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön aiemman linjauksen mukaisesti sopimuskauden hankerahoitus suunnataan ammattikorkeakoulu-uudistuksen toteuttamiseen ja sitä tukevaan strategiseen kehittämistyöhön. Vuosien 2014–2016 hankerahoitus tullaan näin ollen käyttämään toimilupakierroksen tavoitteita ja ammattikorkeakoulujen uudistumista tukevien hankkeiden rahoittamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi hankerahoituksen myöntämisen edellytyksiä saatuaan toimilupahakemukset.

Ohjauksen ja rahoituksen kehittäminen

Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen määräytymisperusteiden muuttuessa sopimuskauden aikana tehdään sopimukseen tarvittavat muutokset.

Ammattikorkeakoulujen uusi rahoitusmalli on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2014. Ehdotetun mallin rahoituksen määräytymisperusteissa ja rahoituskriteereissä otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen koko lakisääteinen toiminta laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaen. Laatunäkökulman parantamiseksi rahoitusmalliin kytkettyä opiskelijapalautejärjestelmää kehitetään edelleen. Malliin nykyisin sisältyvän opiskelijapalautejärjestelmän tiedot on tarkoituksenmukaista korvata uudistetun palautejärjestelmän tiedoilla siinä vaiheessa, kun tietopohja mahdollistaa tietojen

hyödyntämisen. Lisäksi selvitetään puutteeksi koetun laadullisen työllistymisen seurannan edellytyksiä.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhteydessä parannetaan ammattikorkeakoulujen talouden seurantaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen yhteistyönä valmistellaan ammattikorkeakoulujen taloushallinnon koodistoa, jonka avulla pyritään tuottamaan ammattikorkeakoulujen taloudesta vertailukelpoista tietoa luomalla yhtenevät menettelytavat ammattikorkeakoulujen talouden raportointiin.

Ulkomaisten opiskelijoiden kotouttaminen ja integroiminen Suomeen on yhä tärkeämpää. Kotimaisten kielten osaamisen ja kulttuurituntemuksen työllistävä vaikutus kv-opiskelijoiden kannalta on tunnistettava. Korkeakoulujen tuleekin nopeasti kohentaa ko. kieli- ja kulttuuriopintojen tarjontaa.

Vuonna 2014 alkava EU:n seitsemänvuotinen rahoituskausi tarjoaa sekä korkeakoulutuksessa että tutkimuksessa runsaasti uusia yhteistyö- ja liikkuvuusmahdollisuuksia niin opiskelijoille, tutkijoille kuin opettajille ja muulle henkilökunnalle. Ohjelman kaikissa kolmessa pilarissa on korkeakoulujen profiileihin sopivia ja strategioita tukevia osia.

Uuden Erasmus for all - ohjelmakauden aikana korkeakoulujen odotetaan lisäävän opiskelija-, harjoittelija-, ja henkilöstiikkuvuuttaan.

Korkeakoulujen tulee kohdentaa resursseja kansainvälisen kilpailukykyensä vahvistamiseksi niihin toimiin, jotka tukevat korkeakoulujen omia profiileja ja painoaloja. Korkeakoulujen odotetaan kaksinkertaistavan EU:lta saadun koulutus- ja tutkimusrahoituksen määrän hyödyntämällä kaikkia eurooppalaisia rahoitusinstrumentteja täysimääräisesti.

Suomalaisen korkeakoulutus- ja tutkimussektorin yhteistyön ja läsnäolon tulee edelleen lisääntyä nousevissa talouksissa, erityisesti Kiinassa, Venäjällä, Intiassa ja Brasiliassa. Korkeakoulujen tulisi löytää parhaimmat tavat hyödyntää Team Finland – yhteistyötä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteena on kevään 2013 aikana johtopäätösten tekeminen lukukausimaksukokeilusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa avointa vuoropuhelua ammattikorkeakoulujen ohjauksen ja rahoitusmallin kehittämistarpeista ammattikorkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa.

Vuoden 2012 toiminnan raportointi

Ammattikorkeakouluilta ei pyydetä erillistä raportointia vuoden 2012 toiminnasta johtuen syksyn 2013 toimilupakierroksesta ja toimilupahakemuksiin liittyvistä selvityksistä.

Ammattikorkeakouluja pyydetään toimittamaan tilinpäätösasiakirjansa opetus- ja kulttuuriministeriöön välittömästi niiden vahvistamisen jälkeen. Asiakirjat toimitetaan sähköisesti käyttäen KOTA-tietojärjestelmää.

Opetus- ja kulttuuriministeriön edellyttämät tilastotiedot toimitetaan vuodelta 2012 tätä koskevien ohjeiden mukaisesti. Tiedonkeruun tarkemmat ohjeet on toimitettu erillisellä kirjeellä 5.12.2012 (OKM/73/592/2012).

Lisätietoja antavat tarvittaessa:

- opetusneuvos Maarit Palonen, puh. 02 953 30243
(maarit.palonen@minedu.fi)
- KOTA-tietojärjestelmän ja XDW-tietovaraston tekniset kysymykset
ylitarkastaja Kaisu-Maria Piironen, puh. 02 953 30257 (kaisu-maria.piironen@minedu.fi).

Ylijohtaja

Anita Lehikoinen

Korkeakouluneuvos

Ari Saarinen

Tiedoksi

Opetusministeri Jukka Gustafsson
Valtiosihteeri Tapio Kosunen
Erityisavustaja Aleksi Kalenius
Kansliapäällikkö Harri Skog
OKM/ HAO
Korkeakoulujen arviointineuvosto
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry
Suomen yliopistot UNIFI ry
Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Suomen Ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry